

NOTARSKI VESTNIK.

Priloga „Slovenskemu Pravniku“.

Štev. 4.

Urejuje dr. Ivan Grašič.

1925.

Imenovanja in premestitve notarjev.

Dr. Ivan Grašič.

Po § 10. notarskega reda imenuje in premesti notarje na njih prošnjo minister pravde, izpraznjena notarska mesta pa v lastnem področju razpiše in razpise razglasi pristojna notarska zbornica. Imenovanja in premestitve notarjev je kolikor moči pospešiti. Vsako zavlačevanje je škodljivo tako notarskemu stanu kakor pravnemu prometu. Občinstvo ima pravico zahtevati, da v najrajšem času zve, kdo bo opravljal v bodoče v zadevnem okraju notarske posle.

Od prevrata sem se je uveljavila škodljiva praksa, da preteče pol leta, da tudi celo leto, preden je imenovan nov notar, kakor bi bil od imenovanja enega notarja odvisen svetovni mir. Tudi se vršijo zadnje čase imenovanja in premestitve notarjev na način, ki ga je obsojati in ki ne škoduje le posameznim prizadetim notarjem temveč tudi ugledu vsega notarskega stanu.

Kakor hitro je izpraznjeno notarsko mesto, mora predsednik notarske zbornice brez vsake zamude to mesto v uradnem listu razpisati in določiti dan, do katerega je vložiti prošnje. Med tretjim razglasom in zadnjim dnevom za vložitev prošenj redno ne sme preteči več kakor 14 dni. Notarska zbornica naj po lastnem preudarku razpiše ali samo izpraznjeno mesto ali pa zaeno tudi ona notarska mesta, ki bi se morda izpraznila vsled premestitve. Postopanje je odvisno od vsakega posameznega slučaja, vendar je praksa, da se ravno radi pospešitve imenovanj razpišejo vedno tudi vsa eventualna mesta.

Za vsako razpisano mesto je vložiti posebno prošnjo. Po prevratu se je pripetilo, da je bilo istočasno razpisanih več mest. V takih slučajih naj bi zadostovala le ena prošnja, ker se prosilcu podeli tudi le eno notarsko mesto. Le če se razpišejo notarska mesta v različnih dobah za različne roke in tudi ni pričakovati, da bi se v višjih inštancah reševale istočasno, naj se zahteva za vsako razpisano mesto posebna prošnja.

Prošnjam je priložiti predpisane priloge ali v izvornikih ali v poverjenih prepisih. Če inštanca rešujejo hkratu prošnje za več notarskih mest, naj se ne zahtevajo za vsako prošnjo vse priloge, kakor je sedaj običajno, zadostuje naj marveč, da se prilože potrebne priloge le eni prošnji, pri drugih prošnjah pa naj se utegne prosilec zgolj sklicevati na priloge prvi prošnji priložene. Vsaj se vendar rešujejo prošnje istočasno in iz enega izpričevala je razvideti isto kakor iz več njegovih prepisov. Le če je postopanje za imenovanje na eno ali več notarskih mest že tako daleč, da ni pričakovati rešitve istočasno s postopanjem za imenovanje na novo zaprosena mesta, naj se zahtevajo priloge tudi za poznejše prošnje. Zahtevajo pa naj se samo take priloge, ki so bistvene. Danes pa mora notar priložiti svoji prošnji tudi še domovinski list, dasi je predložil dekret o imenovanju za notarja in dasi je notar pridobil domovinsko pravico že z imenovanjem v oni občini, kamor je bil imenovan. Nadalje se zahtevajo še različna izpričevala, ki so za imenovanje brez vsake odločilne važnosti in dasi ima vse zadevne podatke uradno že notarska zbornica. Naj se poenostavi vse postopanje in ne bodimo boli birokratični kakor je potreba. S tem se prihrani mnogo časa in marsikak kolek. Not. red zahteva v § 11 le »potrebne« priloge in predložitev le takih naj se zahteva. Vsaki prošnji je predložiti tudi kvalifikacijsko tabelo. Tudi tu bi zadostovala, če je razpisano od istega roka več notarskih mest, le ena kvalifikacijska tabela, ker je doba prakse, ki jo je računati do dne vložene prošnje, za vse zahtevane kvalifikacijske tabele ista in mora potemtakem biti tudi kvalifikacija sama v vseh tabelah enaka.

Predsednik notarske zbornice mora dospele prošnje takoj pregledati ter opozoriti kratkim potom prosilce na formalne

pogreške, da jih pravočasno popravijo. Tako izpolnjene prošnje predloži predsednik zbornice na prvi seji notarski zbornici, ki jo naj radi pospešitve stvari skliče hkratu z razpisom notarskih mest in sicer v najkrajšem času po preteku roka za vložitev prošenj. Istotako naj predsednik že takrat določi tudi poročevalca, ki naj mu vse dospele prošnje vroči takoj po preteku roka. Pri seji izračuna notarska zbornica na podlagi izpričevala izkazano dobo prakse ne glede na vpise v kvalifikacijskih tabelah ter pripiše v to določene rubrike svoje mnenje o zmožnostih in uporabi prosilca s povoljno, dobro, zelo dobro ali izvrstno s pristavkom, ali se je kvalifikacija izvršila temeljem sklepa notarske zbornice ali samo po predsedniku notarske zbornice.

Nato predlaga notarska zbornica po § 11. not. reda trojico, ki jo potem predloži zbornemu sodišču I. stopnje in sicer z razpredelnico, v katero vpiše prosilce po nastopnem redu: 1. notarje po času njih imenovanja, 2. notarske kandidate, 3. odvetnike, 4. odvetniške kandidate, 5. prosilce iz stanu državnih uradnikov in 6. vse ostale morebitne prosilce. Pod točko 2. do 5. navedene prosilce je razporediti po dobi njih prakse do dne, ko je bilo vložiti prošnje.

V svojem predlogu trojice mora notarska zbornica tudi poočtititi, če je bil predlog sprejet soglasno ali z večino glasov in v tem slučaju priložiti zapisnik o glasovanju ali njegov poverjeni prepis.

Razpis justičnega ministrstva od 8. novembra 1895 opozarja na razpis istega ministrstva od 26. aprila 1882. ki nalaga vsem notarskim zbornicam in zbornim sodiščem I. stopnje, da čim hitreje napravijo svoje predloge. V smislu teh razpisov je ukreniti vse, da so prošnje kar najhitreje rešene, izpraznjena notarska mesta čimprej zasedena in imenovanja novih notarjev kolikor moči pospešena. Notarski red v Avstriji predpisuje, da mora notarska zbornica predložiti svoje predloge zbornemu sodišču I. stopnje, v čegar okolišu leži izpraznjeno notarsko mesto, najpozneje v enem mesecu. V našem notarskem redu tega predpisa doslej sicer še ni, a taka določba bi bila zelo umestna. Zborno sodišče I. stopnje pridene od zbornice

predloženemu predlogu svoje mnenje ter ga mora kar najhitreje predložiti s prilogami višjemu deželnemu sodišču, ki ga mora nato s svojim mnenjem enako v najkrajšem času odposlati ministru pravde.

V zadnjem času se je pripetilo, da je bil predlog za imenovanje že pripravljen za višjo inštanco, pa je bilo neposredno pred odpošiljatvijo izpraznjeno novo notarsko mesto. Pravilno bi bilo, da bi se že izvršeni predlog kljub temu takoj odposlal v nadaljno rešitev in glede imenovanja za novo izpraznjeno notarsko mesto stavil nov poseben predlog. To se ni zgodilo, čakalo se je marveč, da je dospel po preteku več mesecev še predlog glede mesta na novo izpraznjenega, in da je bil prvotni predlog odposlan šele potem, ko je bil popolnjen z novim predlogom. Pa še več! Tudi popolnjeni predlog še ni bil odposlan višji inštanci, ker se je ravno pred odpošiljatvijo zopet izpraznilo drugo notarsko mesto in ker se je zopet čakalo na predlog glede tega mesta. K sreči ni potem dolgo časa umrl noben notar. To je, če ne drugo, saj izrazito zavlačevanje imenovanj, od katerega imajo največjo škodo notarski kandidati, ker bi bili prav lahko imenovani notarjem že vsaj pol leta prej. Ničev je izgovor, da se tako prihrani mnogo dela.

Na prošnje, ki dospejo na notarsko zbornico do preteku določenega roka, naj se ne ozira, da se prepreči zavlačevanje. Naj se vsak prosilec prej dobro in temeljito premisli, kam prosi, in naj z naknadnimi prošnjami ne zavira in otežkoča čim hitrejšo zasedbo izpraznjenih mest. Isto naj velja tudi za umaknitev prošenj. Sicer res ni za to zakonite podlage, pa je tudi ni za nasprotno prakso. Notar naj bo vesten in naj si na škodo svojih tovarišev ne izmišljuje vedno kaj drugega. Seveda naj bodo izvzeti izredni in samo izredni slučajii.

Pri sestavi predlogov se je ozirati predvsem na krajevne potrebe mesta, ki ga je zasesti, in šele v drugi vrsti na osebne razmere. Notar ali notarski kandidat z izključno dolgoletno deželsko prakso ne spada na mesto, kjer je razvita industrija in trgovina. Starejši notarji, ki so itak vsi na razmeroma dobrih mestih, naj se ne premeščajo v velika mesta z živahnim pravnim prometom, kjer je treba mladih in dobrih moči; na zane-marjena mesta v večjih krajih naj se postavljajo samo ener-

gični in najboljše kvalificirani mlajši notarji. To je v interesu občinstva in v interesu ugleda notarskega stanu samega. Naj ne bo odločilna vedno starost, ker ta ni vedno in povsod tudi dokaz znanja, potrebnega za zadevno mesto. Osebne razmere morajo stopiti v ozadje, ker je notarijat upeljan radi ljudstva in ljudstvo je zadovoljno samo s takim notarjem, ki vrši vestno, točno in brezhibno vse naročene posle. Ako pa so pogoji v ostalem enaki, naj odloči daljša praksa pred krajšo, potem boljša kvalifikacija pred slabšo in šele na zadnjem mestu rodbinske razmere. Prednost naj imajo tudi mlajši notarji, ki so že dalje časa na slabih mestih, pred starejšimi notarji, ki so že na razmeroma dobrih mestih, to pa seveda le, če so za izpraznjena mesta sposobnejši. Nikdar in nikoli pa ne sme odločevati pri sestavi predlogov in pri imenovanjih politično mišljenje prosilca ali sorodstvo, še manj pa ženska politika. Vsaka protekcija naj bo popolnoma izključena in naj se na vse kakršnekoli intervencije ne ozira. Minister pravde res ni vezan na vpslane predloge toda da se po njih ali vsaj v okviru teh ravna, to zahteva interes notarjev samih in avtoriteta nižjih inštanc. Predlog, ki ga stavi notarska zbornica brez ozira na intervencije, nepristransko in po svojem najboljšem prepričanju, naj bo za vse merodaven, kajti le notarska zbornica more pravilno oceniti prosilce in le ona pozna najboljše vse za imenovanje odločilne okolnosti. Kakor pa so bila izvršena zadnja imenovanja, je bolje, da notarska zbornica ne stavi sploh predlogov, ker se nanje niti najmanje ni oziralo. Višje inštanice bi ne smele praviloma nikdar iti preko predlogov nižjih inštanc. Če pa je treba predlog iz upravičenega vzroka izpremeniti, naj se izpremeni samo v njegovem okviru. Zadnje čase pa so bile izvršene premestitve notarjev, ki niso bili predlagani niti od notarske zbornice niti od višjega deželnega sodišča. Proti takemu postopanju mora odločno nastopati zlasti notarska zbornica in storiti vse, da varuje svojo avtoriteto in po zakonu ji zajamčene pravice, od katerih ne sme odstopiti niti za korak. Podpirati pa jo morajo pri tem tudi notarji sami, ki naj se ne potegujejo na vse mogoče načine za mesta, ki jim nikakor ne gredo. Pomisliti je, da morajo biti notarji čuvarji

notarskega prava, ki je izmed najvažnejših, ker najgloblje posega v pravno življenje ljudstva. Le tako bomo dvignili ugled notarskega stanu in vzgojili zdrav in močen notarski stan, ki ga bo potrebovala v doglednem času vsa naša kraljevina.

Notarski kandidat ne sme biti hkratu v vežbi pri dveh notarjih.

(Sklep stola sedmorice, odd. B. v Zagrebu od 18. majnika 1925, opr. št. Ut 95/25-1.)

Notarja A. in B., ki imata združeni pisarni, sta prijavila vstop notarskega kandidata C. v njuno pisarno. Ker notarski red ne pozna združenih pisarn, je pozvala notarska zbornica v smislu § 117 n. r. s sklepom od 2. januarja 1925 št. 1/1925 predlagatelja, naj prijavi notarskega kandidata oni notar, pri katerem je kandidat vstopil. Na to sta notarja prijavila vstop kandidata C. v pisarno notarja B., zaeno pa naznanila, da se proti temu sklepu pritožita. Notarska zbornica je nato vpisala notarskega kandidata C. v seznam notarskih kandidatov s pripombo, da je vstopil C. kot kandidat v pisarno notarja B.

V svoji pritožbi navajata notarja, da imata sicer skupno pisarno in skupno osebje, povsem ločeno pa da je poslovanje, ki se tiče vodstva knjig in registrov, zlasti se pa sklicujeta na § 117 n. r., kateri ne vsebuje nobene določbe, ki bi dopuščala sklep, da notarski kandidat ne bi smel biti istočasno v vežbi pri dveh notarjih. Ker tega zakon izrečno ne prepoveduje, je smatrati, da je vežba pri dveh notarjih dopustna.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je s sklepom od 4. marca 1925 opr. št. 154/13/25-1 tej pritožbi deloma ugodilo, pritožbo notarja B., ker je brez pomena zavrnilo, pritožbi notarja A. pa ugodilo ter notarski zbornici za Slovenijo v Ljubljani naročilo, da vpiše v seznam notarskih kandidatov kandidata C. tudi kot kandidata notarja A.

Stol sedmorice oddelek B v Zagrebu je s sklepom od 18. majnika 1925 opr. št. Ut 95/25/1 pritožbi

ugodil, izpodbijani sklep v napadenem delu izpremenil in vzpostavil sklep notarske zbornice za Slovenijo v Ljubljani.

Razlogi:

Izpodbijani sklep se opira v bistvu na to, da zakon od 25. julija 1871 št. 75 drž. zak. (notarski red) ne brani notarskemu kandidatu izvrševanje notarske prakse istočasno pri več notarjih, ako je to dejanski mogoče. To pa je v navzočnem slučaju mogoče, ko imata notarja A. in B. združeni pisarni in poslujeta v skupnem lokalu s skupnim osebjem. Ni predmet pritožbe vprašanje, ali je po notarskem redu vobče dopustna združitev poslovanja notarjev. Zgolj iz dejstva take združitve bi zadevni notarji nikakor ne utegnili izvajati pravice, da drže v svoji pisarni skupnega kandidata. Vpis kandidata pri dveh ali več notarjih je torej razmotrivati le z vidika, ali je izvrševanje prakse notarskega kandidata istočasno pri več notarjih v smislu notarskega reda sploh dopustno. V tem je pristopiti mnenju napadenega sklepa le toliko, da to po zakonu ni izrečno prepovedano. Ali vendar je na tako prepoved sklepati iz določb notarskega reda, ki obravnavajo dolžnosti notarja glede pri njem zaposlenega kandidata in glede zadevne naloge notarske zbornice, kakor tudi iz tega, ker ne vsebuje notarski red nobene določbe, ki bi predvidevala ali iz katere bi bilo posneti možnost vršenja prakse notarskega kandidata pri dveh ali več notarjih istočasno. Predvsem govori notarski red le o posameznih notarjih in njihovih pisarnah. Predpisi, ki se tičejo vežbanja notarskih kandidatov, so postavljeni in se glase le v smislu, da predpostavljajo istočasno le enega notarja kot kandidatovega šefa, ko nalagajo notarju, da mora takoj naznaniti vstop kandidata v pisarno in morebitno prekinjenje prakse. Notar je odgovoren za to, da se je kandidat ves čas prakse, ki mu jo je notar potrdil, tudi istinito nahajal v njegovi pisarni (§ 117 odst. 2, 3 not. r.) Notar mora izdati svedočbo o izvršeni praksi (§ 118 zad. odst. not. r.) in mora vežbo svojega kandidata nadzirati, da more izdati tako svedočbo. Ako bi bila dopustna praksa kandidata istočasno pri več notarjih, prešle bi vse te dolžnosti na vse zadevne notarje. Vsak njih bi moral vzeti nase skrb za navedena na-

znanila in potrdila, nadzorovanje in odgovornost. Notarska zbornica bi se ne utegnila zadovoljiti s potrdili le enega samega onih notarjev in najsi bi šlo za združeno pisarno. Ob morebitnem zakasnjenu ali opuščenju naznanil ali potrdil, bi bili mogoči dvomi, nejasnosti, izbegavanja glede vprašanja, kdo teh notarjev je to zakrivil. Vsem tem zapletljajem se je notarski red izognil, ko ne predvideva istočasnega vršenja notarske prakse pri dveh ali več notarjih.

Končno tudi ni uvideti potrebe, zakaj naj bi notarski kandidat vršil svoje vežbanje istočasno pri dveh notarjih, ko niti korist bi ne bila brez dvoma. Z ozirom na vse to je sklepati, da istočasno vršenje notarske prakse pri dveh ali več notarjih glede na določbe notarskega reda ni dopustno, vsled česar je bilo ugoditi pritožbi ljubljanske notarske zbornice.

H.

Drobne vesti.

Kongresa pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je vršil v dneh 18. do 21. septembra letos v Beogradu, se je udeležilo tudi lepo število slovenskih notarjev. Na tem kongresu sta se razpravljali dve izrečno za notarje važni vprašanji: »Rodbinske zadruge« in »Ali je izenačiti dedne pravice moških in ženskih potomcev«. Koreferent za prvi predmet je bil tudi dr. Fran Goršič, oddelni načelnik v Ljubljani, ki sedaj to vprašanje temeljito razmotriva v »Trgovskem Listu«, na kar se notarji opozarjajo. — Ker je institut notarijata v načrtu zakona o organizaciji sodišč za vso kraljevino že predviden in je za upeljavo enotnega notarijata v vsej kraljevini izredne važnosti poznati ustroj notarijata v naših pokrajinah kakor tudi onega v sosednih državah, bi bilo umestno, da pride tudi to vprašanje na dnevni red skupščine pravnikov, ki se vrši prihodnje leto v Ljubljani. Udruženje srbskih pravnikov že intenzivno deluje za upeljavo notarijata tudi v Srbiji, kjer ga dosedaj še ne poznajo. Potrebno je, da poda prihodnji kongres pravnikov v Ljubljani vse smerice, da se vpelje po vsej državi enoten in moderen notarijat.

Premestitve in imenovanja notarjev. Za notarje so postavljeni: Anton Kraigher v Šoštanju, dr. Emerik Ločnik v Žužemberku, dr. Ludovik Grobelnik v Ribnici, dr. Fran Ivanšek v Rogatcu, dr. Mile Jenko v Kostanjevici in dr. Peter Jereb v Radečah. — Premiščeni so notarji Karel Pleiweiss v Ljubljano, Matija Marinček v Novo mesto, Avgust Drukar v Celje, dr. Fran Prislan v Laško, Antoi Carli v Ptuj, Lavoslav Sevnik v Ormož in Fran Burger v Celje.